ननुतवापिगुणवशेनकर्तृत्वाविशेषात् केनविशेषेणत्वंसेव्योजीवस्तुसेवकइतिनियम यतोमांभजेतेतिवारंवारमुच्यतेतत्राह सत्त्वमिति जीवस्यैव नमेकुतः यतश्चित्तजाजीवोपाधौचित्तेऽभिव्यज्यंते अतोयैःसएवबध्यते कीदृशः भूतानांदेहरूपाणामन्येषांचमध्येसज्जमानः अहंत्वसज्जमानो गुणनियंतृत्वेनसृष्ट्यादिकर्ताऽपिनित्यमुक्तः अतोमहान्विशेषइतिभावः यद्वा भूतानामपंचीकृतानांयत्कार्यभूतंचित्तम् अन्नमयहिसौम्यम नइतिश्रुतेः तत्प्रभवाः अतोभूतोपहितस्यजीवस्यैवेति अन्यत्समानम् ॥ १२ ॥ तदेवंमिश्रामिश्रगुणकार्याणिप्रदर्श्यइदानीमेकैकगुणोद्रेकका र्याणिदर्शयति यदेतिसप्तभिः यदेतरौगुणौजयेत् अभिभवेत् भास्वरंप्रकाशकं विशदंस्वच्छं शिवंशांतम् शिवत्वविशदत्वभास्वरत्वानांयथाक्रमं सुखधर्मज्ञानहेतुत्वात् तदातैर्युज्येत आदिशब्दाच्छमदमादिभिश्च ॥१३ ॥ तमःसत्त्वंच कर्मभूतंरजःकर्तृ संगंसंगहेतुः भिदाभेदहेतुः बलंप्रवृत्ति

सत्त्वंरजस्तमइतिगुणाजीवस्यनैवमे॥ चित्तजायैस्तुभूतानांसज्जमानोनिबद्ध्यते ॥ १२ ॥ यदेतरौजयेत्स त्त्वंभास्वरंविशदंशिवम्॥ तदासुखेनयुज्येतधर्मज्ञानादिभिःपुमान् ॥ १३ ॥ यदाजयेत्तमःसत्वंरजःसंगं भिदाबलम्॥ तदादुःखेनयुज्येतकर्मणायशसाश्रिया॥ १४॥ यदाजयेद्रजःसत्त्वंतमोमूढंलयंजडम् ॥ यु ज्येतशोकमोहाभ्यांनिद्रयाहिंसयाशया॥ १५॥ यदाचित्तंप्रसीदेतइंद्रियाणांचनिर्वृतिः ॥ देहेऽभयंमनो संगंतत्सत्वंविद्धिमत्पदम्॥ १६॥ विकुर्वन्क्रिययाचाधीरनिर्वृत्तिश्चचेतसाम्॥ गात्रास्वास्थ्यंमनोभ्रांतं रजएतैर्निशामय॥ १७॥

स्वभावम् अतःसंगहेतुत्वात्यशसाश्रियायुज्येत तत्कामःपुमान्भवतीत्यर्थः भिदाहेतुत्वात्दुःखेनयुज्येत द्वितीयाद्वैभयंभवतीतिश्रुतेः बलहेतुत्वात्कर्मणायुज्येत ॥१४॥यदारजःसत्वंच कर्मभूत म् तमःकर्तृजयेत् मूढंविवेकभ्रंशकम् लयमावरणात्मकम् जडमनुद्यमात्मकम् अतोमूढत्वाच्छोकमोहहिंसाभिःलयत्वान्निद्रयाजडत्वादुद्यमाभा वेनकेवलमाशयायुज्येतेतिद्रष्टव्यम् जनइतिपाठेलयात्मकमेवनिद्राशयोर्हेतुः ॥ १५ ॥ किंच यदाचित्तंप्रसीदेतस्वच्छंभवेत् निर्वृतिरुपरतिस्तत्त दामत्पदंमदुपलब्धिस्थानंसत्त्वमुद्रिक्तंविद्धि ॥ १६ ॥ यदापुनःक्रिययाविकुर्वन्विकारंप्राप्नुवन् आधीर्भवति आसमंतात्विक्षिप्ताधीर्यस्यसः चे तसांबुद्धींद्रियाणामनिर्वृत्तिःअनुपरतिः गात्राणिकर्मेंद्रियाणितेषामस्वास्थ्यंविकाराधिक्यमनोभ्रांतंचंचलमस्थिरं तदारजउत्कटंनिशामयजानी हीति ॥ १७॥